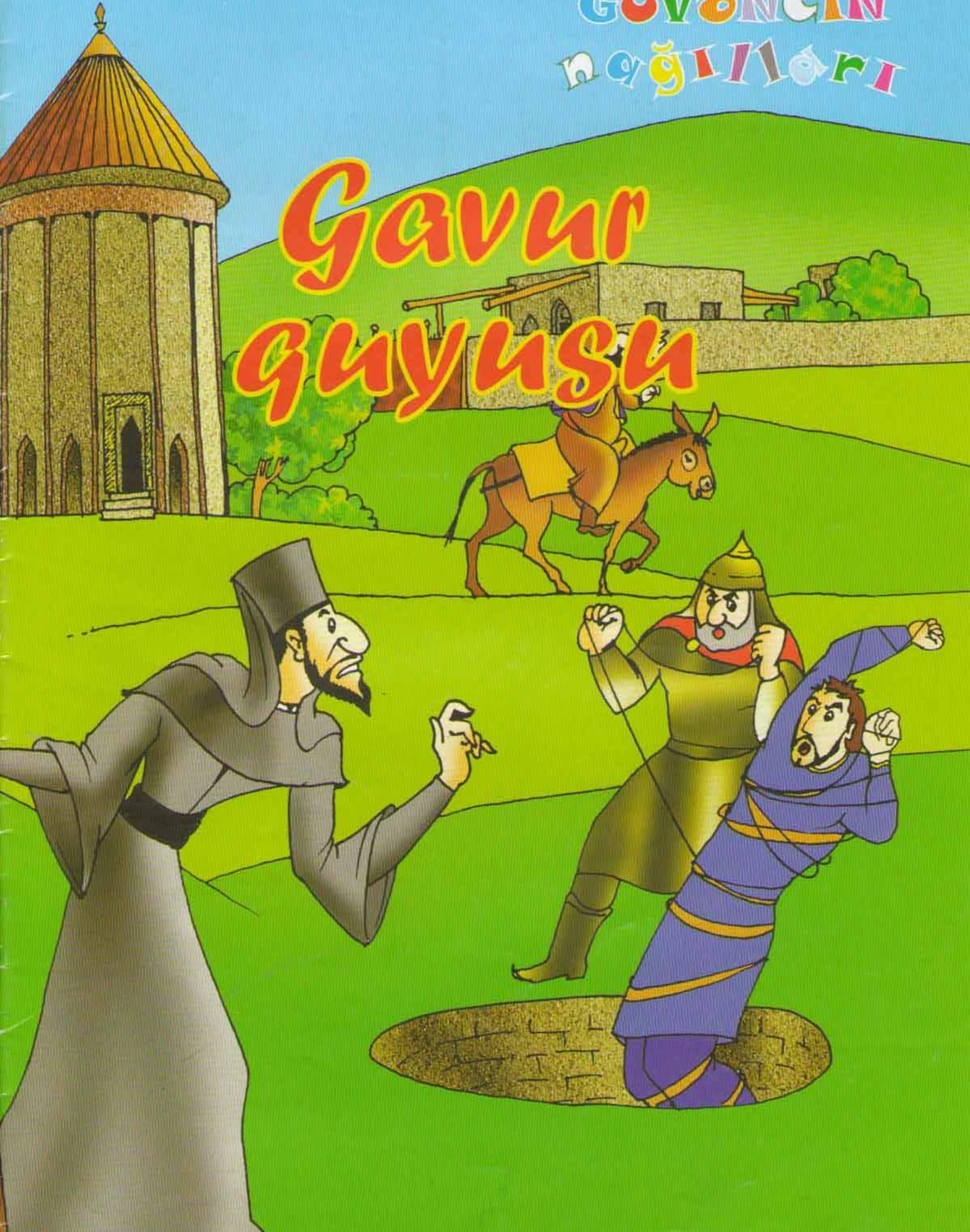

"MƏN VƏ MƏNİM DÜNYAM"

GÜVƏNCİN
NƏĞİLLƏRİ

GAVUR QUYUSU

Göyden güz alma düşdü,
Uşaqlar tez bölüşdü.
Hər almanın öz dadı,
Hər nağilın öz adı

Biri vardı, biri yoxdu, qədim zamanlarda Qarabağda ağıllı bir şah vardı. O, mahalın say-seçmə ustalarını, alim-üləmələrini sarayına yığmışdı. Nə iş görsə, onların məsləhəti ilə görürdü. Çalışırdı ki, camaat yaxşı dolansın, nə edim, necə edim deməsin. Hər tərəfdə başı ərşə dirənən qalalar tikdirmişdi – quş gəlsə qanad, qatır gəlsə dirnaq salardı. Yan-yörədəki gavurların gözlərinin odunu elə almışdı ki, qorxularından cinqirlərini də çıxara bilmirdilər. Amma şah nə qədər güclü olsa da, başa düşürdü ki, ta qocalıb. Odur ki, günlərin bir günü böyük oğlu Günxanı yanına çağırıb dedi:

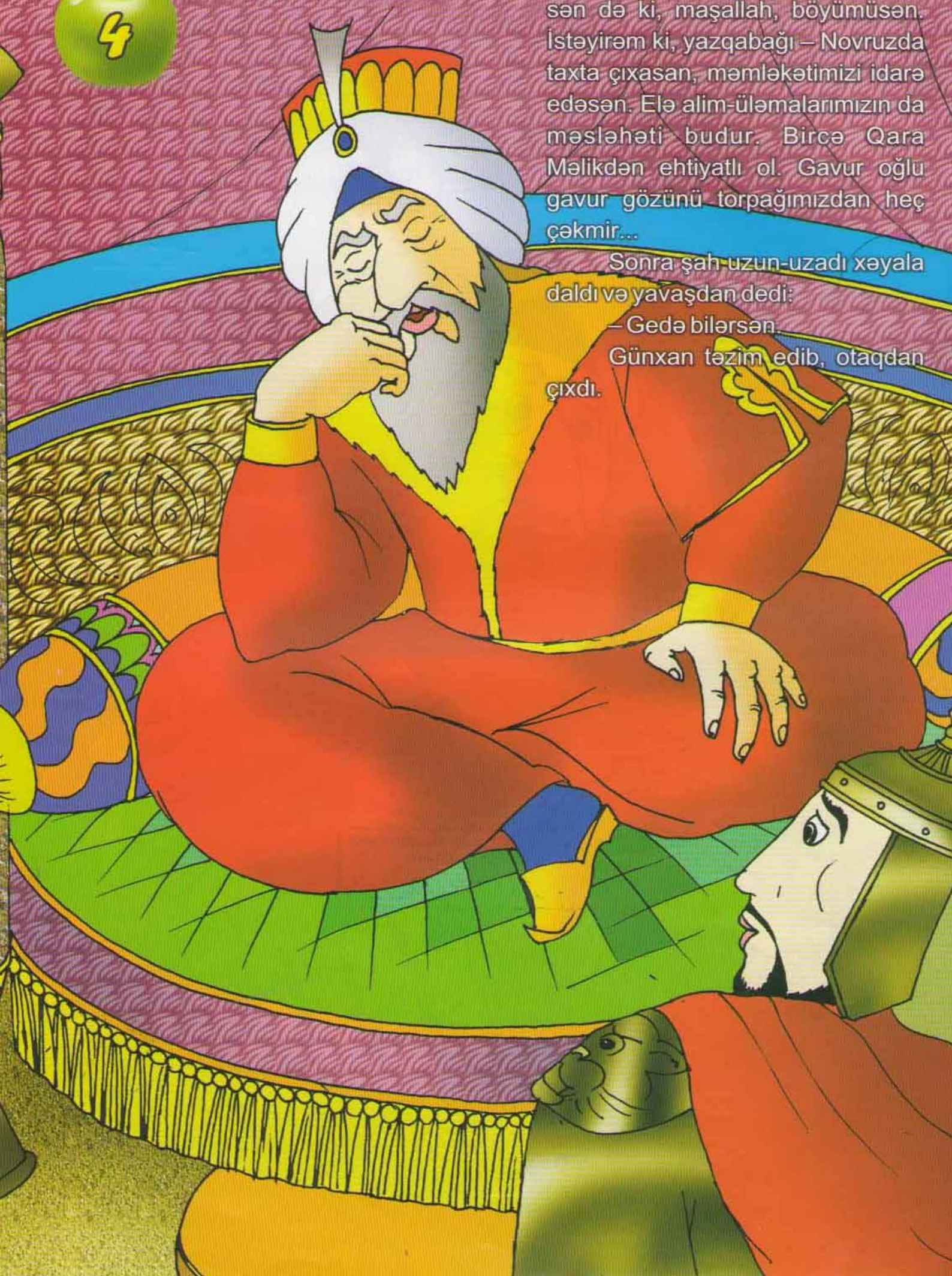

– Oğul, ta mən yaşlaşmışam, sən də ki, maşallah, böyümüsən. İstəyirəm ki, yazqabağı – Novruzda taxta çıxasan, məmləkətimizi idarə edəsən. Elə alim-üləmələrimizin də məsləhəti budur. Bircə Qara Məlikdən ehtiyatlı ol. Gavur oğlu gavur gözünü torpağımızdan heç çəkmir...

Sonra şah uzun-uzadı xəyala daldı və yavaşdan dedi:

– Gedə bilərsən.
Günxan təzim edib, otaqdan çıxdı.

İndi sizə kimdən deyim, Qara Məlikdən. Səhərin gözü açılmamışdan Qara keşişə xəbər yolladı ki, vacib iş var, tez dur gəl bizə.

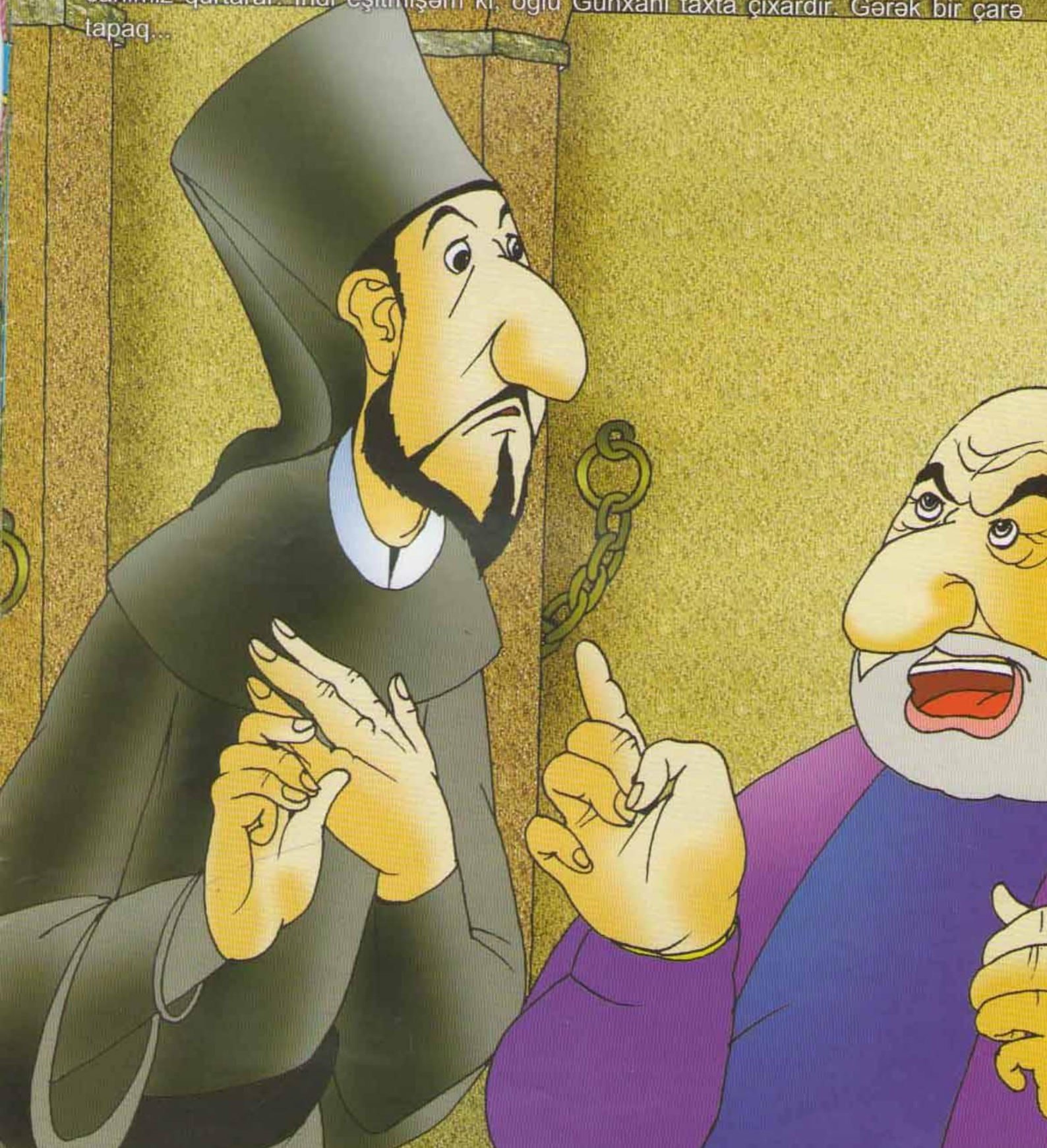

Qara keşiş bu sözdən sonra nə kilsə zəngini çaldı, nə ibadət elədi, əsasını da götürüb düzəldi yola. İçəri girən kimi soruşdu:

– Qara Məlik, nə olub belə sübh tezdən? Xeyirdimi?

Qara Məlik dedi:

– Yox, Qara keşiş, xeyir deyil. Mən gözləyirdim ki, bu Qarabağ şahı ölər, canımız qurtarar. İndi eşitmişəm ki, oğlu Günxanı taxta çıxardır. Gərək bir çarə tapaq...

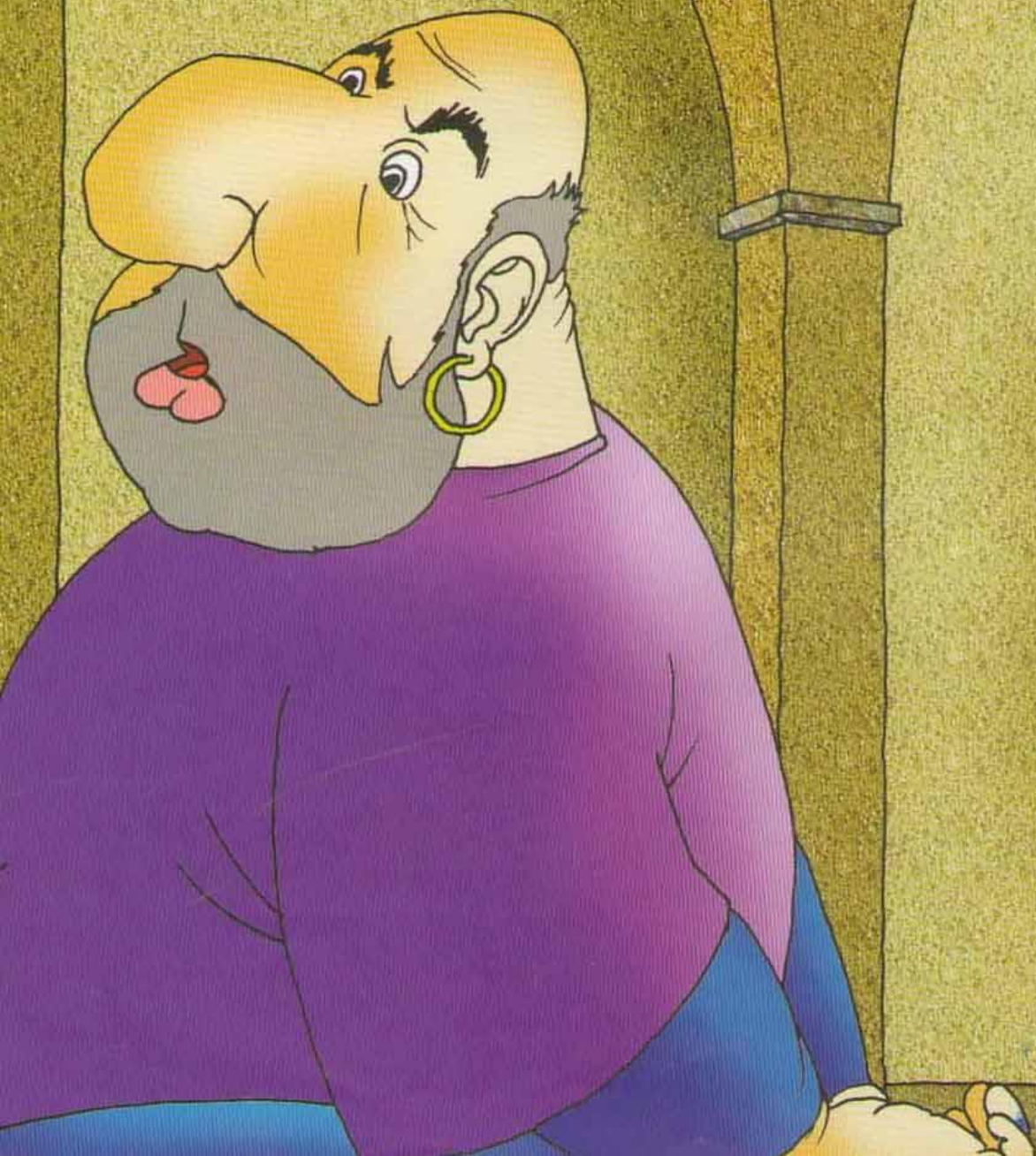

Qara keşiş dedi:

– İndi Qarabağda adamımız çoxdu. Kimi ev tikir, kimi ot biçir, kimi yer belləyir, kimi arx çəkir... Qəraz, hərəsi bir cür nökrçilik eləyib, çörəkpulu qazanır. Gərək onlarla danışam, görəəm, nə eləyə bilərik.

Qara Məlik dedi:

– Ta bilmirəm, bu iş sənlikdi... Gedə bilərsən.

Qara keşiş otaqdan çıxdı, çox düşündü, çox daşındı, yüz ölçdü, bir biçdi, belə fikrə gəldi ki, bu işin öhdəsindən gəlsə-gəlsə, yene şahın bağçasında bağbanlıq eləyən

Avenes gələr, vaxt itirməyib, yollandı

onun yanına. Nə dedilər, nə

danışdılar, bilmirəm, axır ki, Qara keşiş

Qara Məliyi arxayın saldı:

– Bircə həftə möhlət!

Bu söhbətdən üç gün keçmişdi, ya keçməmişdi Avanes tezdən şahın bağçasını sulayırdı. Bir də gördü ki, Günxan artırmada dayanıb güllərə baxır. Yaxınlaşıb yağlı dilini işə saldı:

– Qurbanın olum, hansı güldən xoşun gəlsə, de, bir dəstə yığım.

Günxan dedi:

– Elə hamısı qəşəngdi.

Avanes dedi:

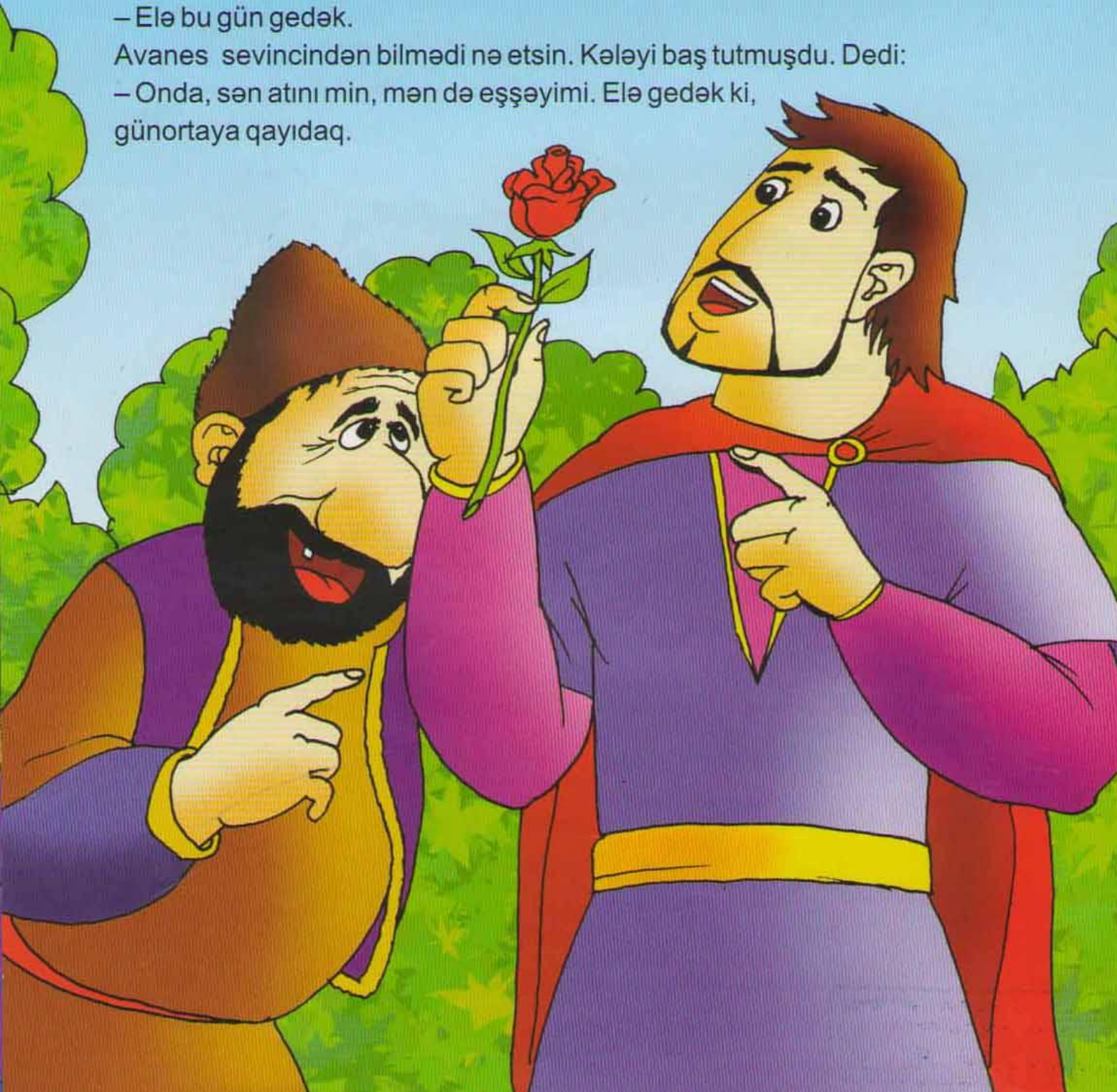
– Eh, bunlar nədi ki? Biz tərəflərdə elə güllər bitir, deyirsən, bəs cənnətdən gətirilib! İstəsən, bir dəfə gedərik, baxarsan, hansından xoşun gəlsə, yazağzı getirib burda əkərəm...

Günxan fikirləşdi ki, Novruzda taxta çıxandan sonra vaxtı olmayacaq, odur ki, dedi:

– Elə bu gün gedək.

Avanes sevincindən bilmədi nə etsin. Kələyi baş tutmuşdu. Dedi:

– Onda, sən atını min, mən də eşşəyimi. Elə gedək ki, günortaya qayıdaq.

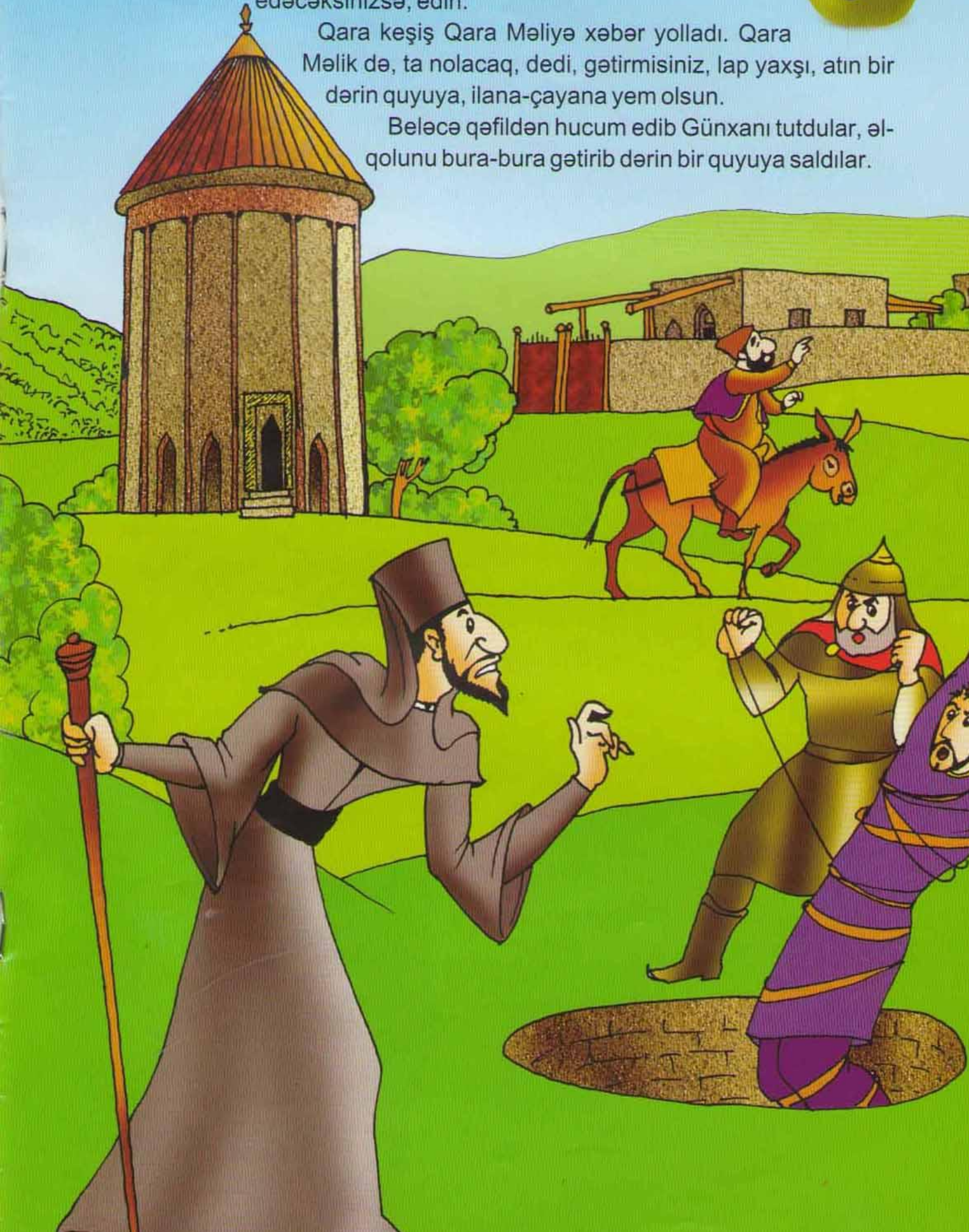

Günxanla Avanes vaxt itirməyib düzəldilər yola. Gün qalxmamış gəlib çatdılar gavurların şenliyinə. Kilsənin önündən keçəndə, Avanes Qara keşişi çağırdı, him-cimlə başa saldı ki, dediyinizi gətirmişəm, nə edəcəksinizsə, edin.

Qara keşiş Qara Məliyə xəbər yolladı. Qara Məlik də, ta nolacaq, dedi, gətirmisiniz, lap yaxşı, atın bir dərin quyuya, ilana-çayana yem olsun.

Beləcə qəfildən hucum edib Günxanı tutdular, əl-qolunu bura-bura gətirib dərin bir quyuya saldılar.

Avanes Qara keşişə dedi:

– Mən bir də ora qayıda bilmərəm. Gərək kilsədə qalam. Şahın əlinə keçsəm, dərimə saman təpər.

Günxan quyuda, Avanes kilsədə qalmaqda olsun, sizə kimdən deyim, şahdan. Axşam oldu, gördü, nə Günxan gəldi, nə də bağban.

Dalağı sancdı. İki gün keçdi, üç gün keçdi, axırda məsələdən hali oldu. O biri oğlanlarını – Ayxanla, İlxanı çağırıb dedi:

– Qara Məlik qurğu qurdu... Qardaşınızı apardı... Nə öldüyü bilinir, nə qaldığı... Fikirləşirdim ki, Novruzda taxta çıxardaram, şah olar... Günxandan balaca Ayxandı...

Ayxan dedi:

– Ata, mən heç vaxt qardaşımın taxtına çıxmaram...

Şah kiçik oğlunun – İlxanın üzünə baxdı.

İlxan dedi:

– Ata, qardaşımızın öldüyünü-qaldığını bilmirik... Qisasımızı almamışıq... Biz necə taxta çıxma bilərik?... İzn ver, qardaşımızı axtaraq...

Şah bir xeyli fikrə gedəndən sonra dedi:

– Yaxşı axtarın.

Ayxanla İlxan qiyafələrini dəyişib yola düzəldilər. Gəzib axtarmadıqları yer qalmadı. Amma Günxanı gördüm deyən olmadı. Fikirləşdilər ki, yəqin, Qara Məlik qardaşlarını öldürüb. Elə çar-naçar geri qayırdılar ki, yolda bir qurda rast gəldilər. Gördülər bu qurd imsiyə-imsiyə bir yerin başına fırlanır. Dedilər, gedək görək orda nə var? Qurd onları görəndə kimi qaçdı. Ayxanla İlxan gəlib gördülər ki, bura dərin bir quyudu, içərisindən, elə bil, inilti gəlir. İlxan dedi:

– Qardaş, elə bil, bura kimsə düşüb. Gəl onu çıxardaq. Bəlkə əvəzində Allah-təala bizə rəhm elədi, qardaşımızı tapdıq.

Ayxan dedi:

– Bu quyuyu, deyəsən, çox dərin. Gərək bir yerdən kəndir tapaq.

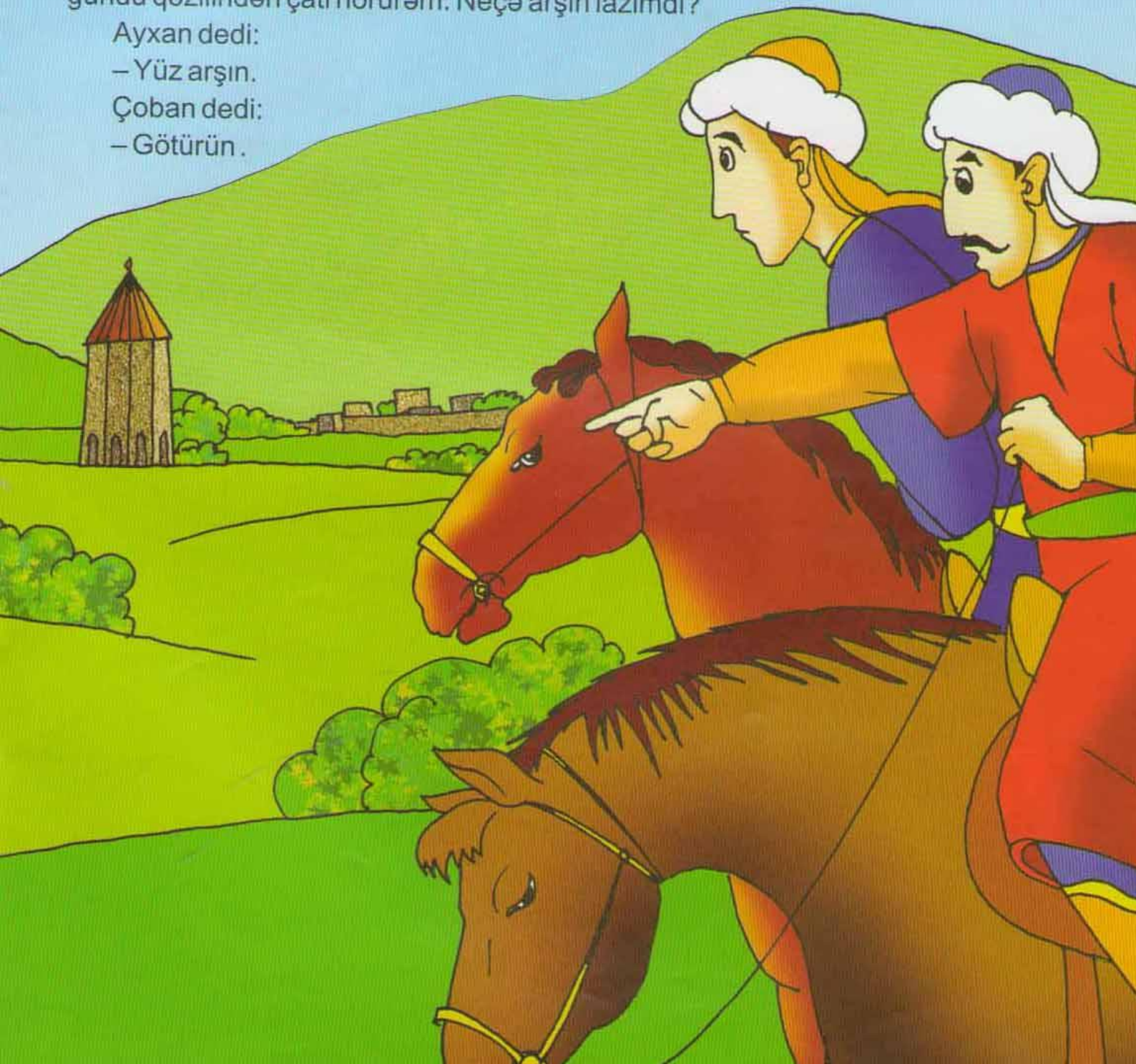
Ora baxdılar, bura baxdılar, gördülər dağın döşündə bir çoban keçi otarır. Dedilər, qardaş, bəlkə çatın ola? Çoban dedi, niyə olmur, keçilərimi qırxmışam, neçə gündü qəziləndən çatı hörürəm. Neçə arşın lazımdı?

Ayxan dedi:

– Yüz arşın.

Çoban dedi:

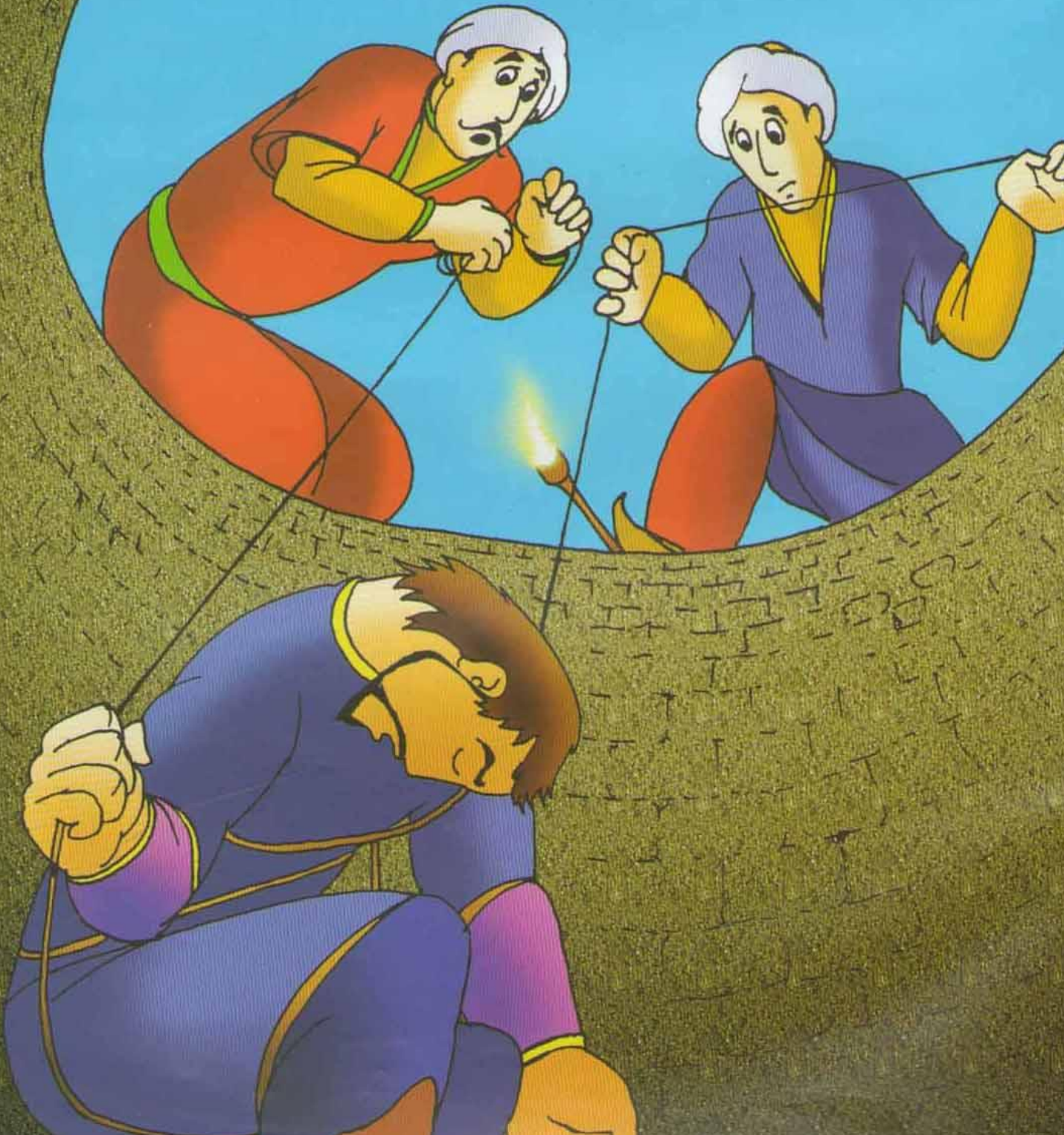
– Götürün.

Ayxanla İlxan çobana yüz axça verdilər, çatını aldılar və quyunun başına gəldilər.

Quyu, doğrudan da, çox dərin idi. Ayxanla İlxan başladılar çatını quyuya sallamağa. Doxsan arşın tamam olanda, gördülər çatı dayandı. Elə bu vaxt içəridən gələn inilti də kəsildi. Ayxanla İlxan başladılar çatını yuxarı dartmağa. Dartadart, dartadart, bir də gördülər ki, quyudakı elə qardaşları Günxan imiş. Amma Günxan o qədər ac-susuz qalmışdı ki, rəngi-ruhu tamam solmuşdu. Onu birtəhər atın üstünə qaldırıb evlərinə yolladılar.

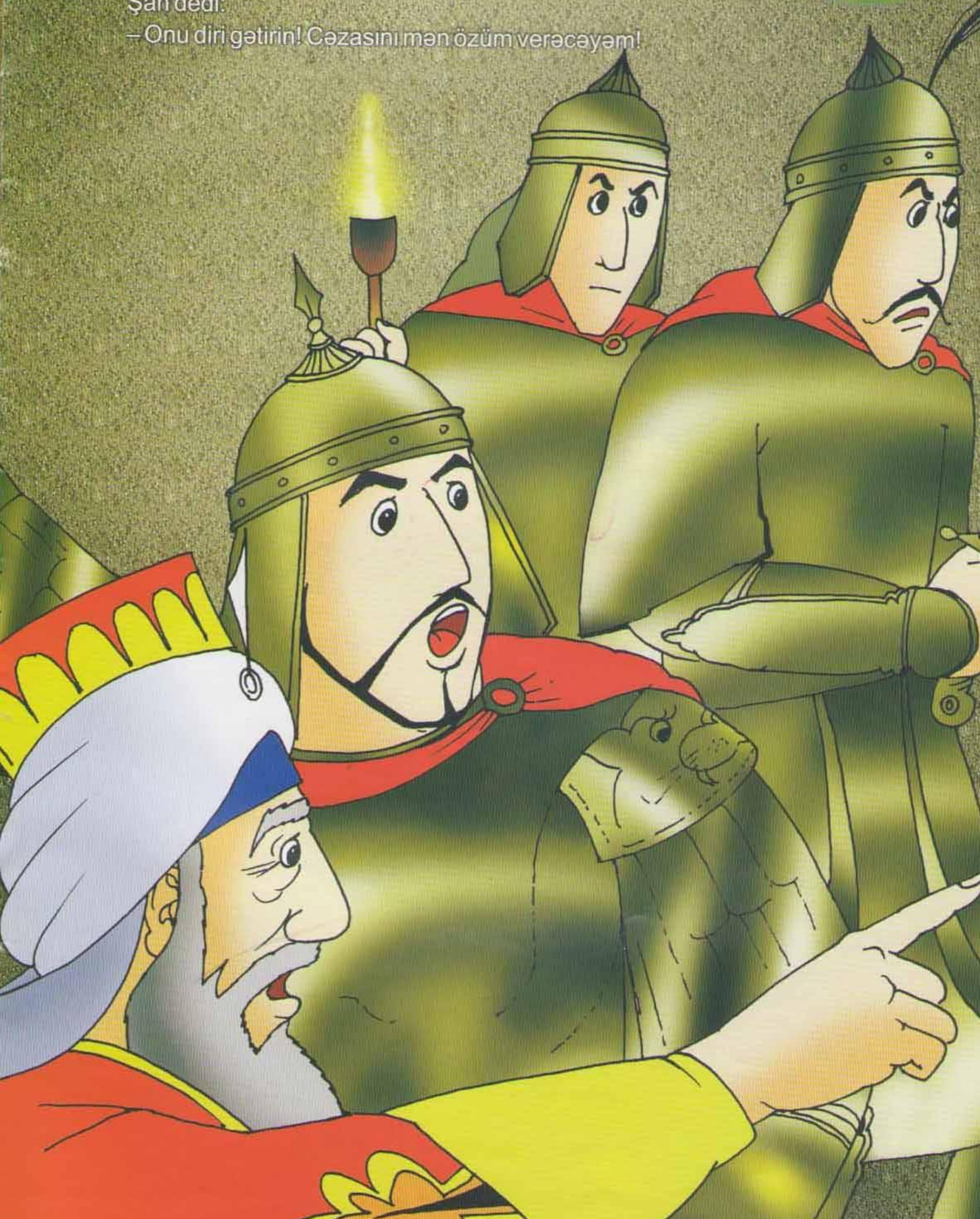
Şah Günxanı görəndə sevindiyyindən bilmədi ki, nə eləsin. Göstəriş verdi ki, düz qırx gün, qırx gecə şadlıq-şadyanalıq olsun. Şadlıq-şadyanalıq başa çatandan sonra Ayxan dedi:

– Ata, izn ver, Qara Məlikdən qisasımızı alağ.

Şah dedi:

– Onu diri gətirin! Cəzasını mən özüm verəcəyəm!

13

Ayxanla İlxan elə bir himə bənd idilər. Bir göz qırpımındaca qalxdılar atın belinə, Gavur elinə bir divan tutdular ki, gəl görəsən. Axırda Qara Məliklə Avanesi tutub atalarının hüzuruna gətirdilər. Şah dedi:

– Bunları elə həmin quyuya salın, ilana-çayana yem olsunlar!

Qara Məliklə Avanesi aparıb həmin quyuya saldılar. O gündən o quyuya «Gavur quyusu» dedilər.

Belə rəvayət eləyirlər ki, Qara Məliklə Avanes o gündən qapqara bir yarasaya çevrilirlər, hər axşam günəş batanda quyudan çıxır, daği-daşı dolanır, hər səhər günəş doğanda təzədən quyuya qayıdılar.

«Gavur quyusu» nağılına aid suallar

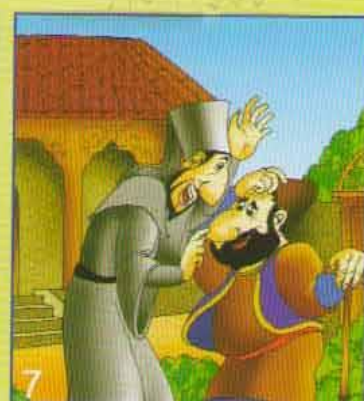
4 Qarabağ şahı oğlu
Günxana nə dedi?

5 Qara Məlik Qara keşişi
niyə çağırırdı?

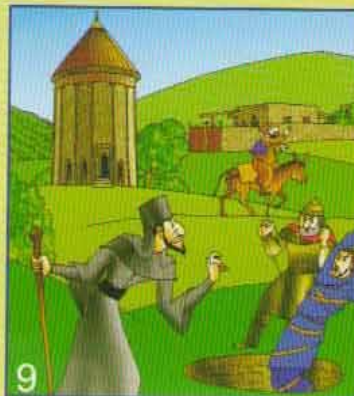
6 Qara keşiş kimlərlə
məsləhətləşəcəkdi?

7 Avanes kim idi?

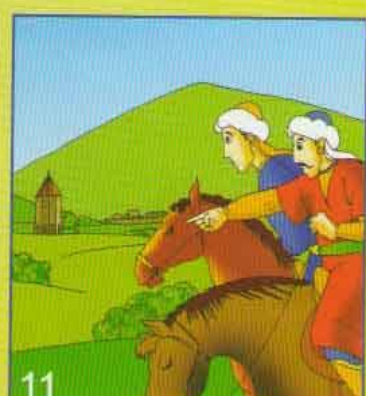
8 Avanes Günxanı öz
tərəflərinə nəyə görə
aparırdı?

9 Günxanı hara saldılar?

10 Qarabağ şahının
oğlanları nə üçün
taxta çıxmağa razılıq
vermədilər?

11 Quyunun içərisində
kiminse olduğunu
Ayxanla İlxan nədən
bildilər?

12 Quyudan kim çıxdı?

13 Ayxan atasından nə
xahiş etdi?

14 Quyuya atılan Qara
Məliklə Avanesin
haqqında hansı
rəvayətlər gəzirdi?

İdeya müəllifi: Qoşqar Qarayev
Layihənin rəhbəri: Qaraqoyunlu
Yazar: Dilsuz

Məsləhətçi: Tarix e.d. Vəli Əliyev
Nəşriyyat direktoru: Nərgiz Cabbarlı
Məsul redaktor: Akif Dənizadə
Nəşriyyat redaktoru: İlyas Tapdıq
Texniki qrupun rəhbəri: Denis İzuf
Rəssamlar: İlqar Mehdiyev, Yusif Kətanov
Dizayn: Adıgözel Abdullayev
Operator: Nənci Quliyeva
Korrektorlar: Fəridə Ələsgəri, Xəyalə Azadəliyeva
Mətbəə direktoru: Yasəf Həşimov
Çapa məsul: Azad Babayev, Ramiz İmanov

Çapa imzalanmış 15.06.2008,
formatı 60x84 1/8, fiziki ç.v. 2, təbaşirli kağız №1,
arial qarnituru, sifariş GN №19, Sayı 500.
Kitab «Bəşik nəşriyyatı»nda nəşrə hazırlanmış
və "IDEAL-PRINT" mətbəəsində ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Tel.: (+99412)4183872, 4183873, (+99040)2181787, (+99050)4989555
E-mail: beshik@beshik.az;
www.beshik.az

STANDARTLAŞDIRMA, METROLOGIYA
VƏ PATENT ÜZRƏ DÖVLƏT AGENTLIYI

şəhadətnamə № 2005 0563

iddia sənədi № 2005 0841,

ilkintilik tarixi: 15.07.2005.

Nağılın istifadəsi ilə bağlı bütün müstəsna hüquqlar

«Bəşik nəşriyyatı»na
məxsusdur.

© «Bəşik nəşriyyatı»

Əmtəə nişanı: "MƏN VƏ MƏNİM DÜNYAM"

ISBN 978-9952-446-20-3

ISBN 978-9952-446-20-3

9 789952 446203

